

Розділ 5. ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВО ТА ІСТОРІОГРАФІЯ

УДК 94(438)

Богдан Буюк

СУЧАСНА ІСТОРІОГРАФІЯ СУСПІЛЬНО-ХРИСТІЯНСЬКОГО РУХУ В ХОРВАТСЬКИХ ТА СЛОВЕНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ НАПРИКІНЦІ XIX – ПОЧАТКУ XX СТ.

У статті проаналізовано історіографічний комплекс праць учених, присвячених проблемам політичної, національно-культурної діяльності Католицької церкви в хорватських та словенських землях наприкінці XIX – на початку XX ст., з'ясовано перспективи подальшого вивчення окресленої наукової проблеми.

Ключові слова: суспільно-християнський рух, історіографія дослідження, Хорватія, Словенія, Австро-Угорська монархія.

У кінці XIX – на початку XX ст. у слов'янських землях Австро-Угорщини відбуваються значні політичні, соціальні і культурні зміни, зумовлені кризою дуалістичної монархії. Для Хорватії та Словенії характерною була докорінна зміна партійно-політичного життя, поява нових ідеологічних течій і реорганізація існуючих.

Кінець XIX ст. став переломним моментом в історії Католицької церкви. У багатьох європейських країнах утворюються партії та організації клерикального спрямування. Не стали винятком і хорватські та словенські землі.

Метою публікації є аналіз досягнень сучасної історичної науки у дослідженні політичного католицизму в хорватських та словенських землях наприкінці XIX – на початку XX ст.

Нагромаджений масив публікацій з обраної проблеми умовно можна поділити на декілька груп. Це, власне, праці хорватських та словенських дослідників, а також напрацювання російської історіографії.

Серед значної кількості праць учених, які висвітлювали проблему становлення та розвитку хорватського суспільно-християнського руху виділимо дослідження Юре Крісто. У монографії "Хорватський католицький рух (1903–1945 рр.)" [4] на основі аналізу значної кількості архівних та опублікованих джерел він охарактеризував згаданий рух від його зародження до занепаду, проаналізував політичну та релігійну ситуацію на хорватських землях упродовж першої половини XX ст.

У іншій праці "Прихована історія. Католицька церква у хорватській політиці 1850–1918 рр." Ю. Крісто зазначив, що католицька церква "відіграє центральну роль у житті хорватів, особливо у найважливіших подіях другої половини XIX – початку XX ст. Проте, – як відзначив історик, – роль церкви у політичному та суспільному житті Хорватії недостатньо вивчена в історіографії" [5, с. 9]. Автор чітко розмежував поняття "релігії", "церкви" та "політики", через які проаналізував взаємини суспільства та релігії. Описавши діяльність Католицької церкви у Габсбурзькій монархії в цілому, та у хорватських землях зокрема, Ю. Крісто розкрив роль Першого католицького конгресу 1900 р. у становленні політичного католицизму у Хорватії. Він відзначав, що у цей час виникли "світські богослови" та "духовні політики" [5, с. 327].

Важливою проблемою – антисемітизму в клерикальному середовищі Хорватії наприкінці XIX ст., присвятила статтю Марія Валесіка. Автор зазначала, що хорватські католицькі партії вибрали антисемітизм у якості політичного засобу боротьби за виборців. "Католицький лист" (одного з найважливіших журналів в Хорватії і Славонії, який читали більшість священнослужителів) та його редактор Степан Кореніч звинувачували євреїв в усіх можливих загрозах для людства. М. Валесіка зазначила, що у 1897 р. уперше у виборчій кампанії Хорватії використано антисемітизм [21].

Цікавою є стаття Фелікса Бістера [1], у якій проаналізовано хорватсько-словенське співробітництво у віденському парламенті напередодні Першої світової війни, зокрема взаємини Словенської народної партії та Хорватської партії права, створення хорватсько-словенського клубу 20 липня 1911 р. тощо.

Привертає увагу і розвідка Здравко Матіча [7], у якій він дослідив особливості діяльності хорватського католицького сеньйорату, заснованого за ініціативи єпископа А. Махніча. Автор проаналізував еволюцію сеньйорату від анонімної організації до ключової ланки хорватського католицького руху.

Т. Луєтіч на основі аналізу публікацій у журналі "Промінь" ("Luč") намагалася реконструювати соціальне життя та діяльність світської та духовної молоді у Хорватії у порівнянні з закордонними університетами та католицькими академічними організаціями. Автор зазначала, що соціальне життя світської католицької молоді було організоване через декілька католицьких організацій, найбільш відомими з яких були "Хорватія" ("Hrvatska") у Відні та "Домагой" ("Domagoj") у Загребі, а духовна молодь, зорганізована в "Асоціацію духовної молоді". Молодь згаданих організацій об'єдналася під гаслом "Бог – людина – соціальна справедливість" та стала на захист християнських цінностей. Автор приходить до висновку, що хорватська католицька молодь у відношенні дозвілля мало чим відрізнялася від своїх товаришів з інших організацій, проте їй була притаманна християнська атрибутика [6].

Безперечний інтерес для дослідження становить стаття С. Матковича [10], у якій він зробив спробу проаналізувати хорватсько-словенські взаємини упродовж 1848–1914 рр. Автор зазначав, що християнська соціальна ідея з'явилася у словенців та хорватів у 90-х рр. XIX ст. Концепція створення католицьких політичних організацій була відповіддю на поширення ліберальних ідей у суспільстві. Успіхи католицького руху, як зазначав автор, були більш помітними серед словенців. Зокрема, у 1892 р. у Любляні відбувся Перший словенський католицький конгрес, що став основою для створення Католицької народної партії (КНП).

На особливу увагу заслуговують наукові публікації відомого дослідника хорватського католицького руху М. Стреча [18–19]. Зокрема, у праці "...ми хорвати і католики...": перший хорватський католицький конгрес 1900" [18] він проаналізував історію скликання конгресу, дослідив соціальні та політичні обставини, що призвели до змін у ставленні католицького духовенства щодо активної участі в політичних подіях у хорватських землях. Автор подав детальну стенограму триденної наради у Загребі, показав настрої священиків та проаналізував їх майбутні дії.

Серед наукових розвідок, присвячених розвитку католицького руху в словенських землях, заслуговує на увагу стаття Б. Радосавлевича [12], у якій він зазначав, що серед усіх словенських партій тогочасного періоду найбільш популярною серед населення була КНП. Одночасно зі зниженням впливу лібералів, автор відзначав зміцнення позицій клерикалів у віденському парламенті. Він виокремлює І. Шуштерніча, котрий був "великим майстром парламентської політики" та розпочав розробку програми югославської КНП, основними рисами якої були: принципова відмова від революційних дій у вирішенні югославського питання, визнання цілісності Австро-Угорської монархії, створення автономної югославської держави на основі триалізму під верховенством Габсбургів.

Глибокий аналіз проблеми формування та розвитку суспільно-християнського руху в Словенії зробив у своїх працях А. Рахтен [13–16]. У монографії "Союзнитство та роз'єднаність: розвиток словенсько-хорватських політичних взаємин у Габсбурзькій монархії 1848–1914 рр." [13] він зазначав, що наприкінці XIX – на початку XX ст. Словенська католицька народна партія та Хорватська партія права бачили вирішення національного питання виключно у складі Австро-Угорської імперії. Автор зазначив, що представники політичного католицизму на словенських землях (І. Шуштершіч та Я. Крек) та хорватські "праваші" намагалися створити словенсько-хорватську коаліцію для спільної участі у державно-правовому реформуванні монархії.

У іншій публікації А. Рахтен розглянув три кандидатури від КНП на вибори до Національних зборів 1896 р. Автор на основі значної кількості джерел архієпископського архіву у Любляні та спадщини І. Шуштерніча, Ю. Шішки та Я. Калана проаналізував діяльність основних дійових осіб у подіях, що мали вирішальне значення на діяльність КНП упродовж двадцятилітнього домінування у словенському політикумі. Перемігши у цій боротьбі, І. Шуштершіч став лідером партії та представником австрійської парламентської еліти [15].

У монографії "Словенська народна партія у Віденському парламенті: словенська парламентська політика в Габсбурзькій монархії 1897–1914" [14] А. Рахтен на основі аналізу літератури, архівних джерел, періодики, стенографічних протоколів парламентських засідань, мемуарної та епістолярної спадщини проаналізував діяльність згаданої партії у віденському парламенті. Автор зазначав, що відносно невелика словенська парламентська делегація досить вміло працювала у залі парламенту. Успіхом він також вважає створення у 1912 р. коаліції між Словенською народною партією та Хорватською партією права. А. Рахтен відзначав роль у цих процесах лідерів Словенської народної партії І. Шуштершіча та А. Корошеця [14].

У світлі розгляду означеної проблеми на увагу заслуговує публікація А. Рахтена [16], у якій розглядаються взаємини хорватського та словенського католицьких рухів з кінця XIX – до початку Першої світової війни. Автор проаналізував роль ідеолога Словенської народної партії Я. Крека у створенні та діяльності хорватського католицького руху. Ініціатива створення єдиної словенсько-хорватської католицької організації з домінуючою роллю Словенської народної партії виникла саме

у Я. Крека та І. Шуштершіча. Ідеї Я. Крека були досить популярними серед представників хорватського католицького руху, оскільки він виховав цілу низку студентів, найвідомішими з яких були С. Загорац, П. Рогуля, Р. Еккерт. Вони, на думку Я. Крека, у перспективі мали б очолити хорватський католицький рух. Як зазначав А. Рахтен, І. Шуштершіч зміцнив зв'язки з хорватським депутатами з Істрії та Далмації, створивши з ними єдиний парламентський клуб. Одночасно керівництво Словенської народної партії стимулювало створення та розвиток кооперативного руху в хорватських землях. Зокрема, у 1912 р. у Далмації створено 82 кооперативи, до яких залучено 16 тис. осіб. Основною опорою політики Я. Крека та І. Шуштершіча у Далмації можна вважати о. Анте Алфіревіча, котрий перебував на позиціях національної єдності хорватів та словенців. Проте, незважаючи на певні успіхи, резюмував автор, Я. Креку та І. Шуштершічу так і не вдалося створити єдиної південнослов'янської католицької організації [16].

З найновіших публікацій науковий інтерес для нас становить книга словенських істориків Д. Нечака і Б. Репе [24], присвячена переломному періоду в історії словенського народу, пов'язаному з Першою світовою війною, розвалом Австро-Угорської монархії і створенням Держави словенців, хорватів і сербів. Окрім згаданих аспектів, автори монографії проаналізували ситуацію у словенських землях напередодні війни. Характеризуючи становище і створення політичних партій, вони зазначали, що Словенська народна партія мала абсолютну більшість, її виборцями були представники селянства, католицької буржуазії і робітники. Партія виступала за вирішення селянського питання і за об'єднання Словенію у складі Австро-Угорщини, мала тісні зв'язки з Католицькою церквою, а її керівники, за винятком І. Шуштершіча, в основному були священиками (Янез Євангеліст Крек, Антон Корошец). У рейхсраті у Відні з кінця XIX ст. робилися спроби до об'єднання в загальний клуб словенських, хорватських депутатів і делегатів від Істрії. У цілому ж, як зазначають автори, особливо серед словенських клерикальних політиків, спостерігалася сильна прохорватська орієнтація. Це відображало їх надії на вирішення словенського національного питання завдяки об'єднанню з хорватами, причому на основі ідеології Хорватської партії права (вони посилалися на той факт, що хорвати зберегли право на власну державу).

Анексія Боснії і Герцеговини у 1908 р. зміцнила прагнення до об'єднання югославів, а словенські, хорватські і сербські депутати у рейхсраті почали тактичне об'єднання, хоча серед словенських політиків існувало побоювання, що вони будуть виключені з хорватсько-сербських комбінацій (на чехів, які наполягали на власному федеральному об'єднанні або державі, вони не могли розраховувати) [24, с. 34–36].

У російській історіографії проблема політичного католицизму була порушена у низці кандидатських дисертацій. Так, А. Мішіна (Філімонова) у дисертації "Хорватські клерикали у процесі створення югословянської держави на початку XX ст." [25] проаналізувала зародження ідеології та практики хорватського клерикалізму упродовж другої половини XIX – початку XX ст., дослідила соціальний католицизм та католицьку акцію як засоби утвердження католицизму на хорватських землях, виділила релігійну на національну цілі Хорватії та спроби їх реалізації упродовж 1900–1914 рр. Як зазначає автор, хорватські території були одним з основних форпостів поширення католицизму, а хорватський народ став "оплотом християнства", котрий мав виконувати особливу місію – "хранителя кордонів латинської цивілізації" та "золотого мосту", що мав сполучати Святий Престол з некатолицькими балканськими народами.

На нашу думку, недоречним є порівняння А. Мішіною (Філімоною) [27] релігійної ситуації у сучасній Україні та у хорватських землях на початку XX ст. Католицька церква на сучасному етапі не втручається у суспільно-політичне життя України, під її егідою не створюються політичні партії та організації, які б захищали її інтереси тощо.

У дисертації О. Легенькової "Югословянська ідея у контексті словенської національної політики. Словенсько-хорватське зближення (60-ті роки XIX ст. – 1914 р.)" [23] проаналізовано концепцію югословянського політичного союзу у контексті програми Словенської народної партії, зокрема досліджено парламентську діяльність словенських клерикалів, розвиток хорватсько-словенських зв'язків на початку XX ст., активізацію їх співробітництва упродовж 1908–1912 рр. Автор робить слушний висновок, що для утвердження на політичній арені Австро-Угорської імперії та вирішення національних питань для представників словенського суспільно-християнського руху потрібні були союзники, котрими стали чехи та хорвати. О. Легенькова проаналізувала діяльність "Слов'янського союзу" у віденському парламенті упродовж 1909–1911 рр. Проте, розглянувши політичну діяльність словенських клерикалів, автор практично не охарактеризувала їх суспільну та соціально-економічну роботу, яка була скерована на покращення становища словенського народу.

Наталія Завалишина у дисертації "Створення та діяльність істинної партії права у Хорватії (1895–1918 рр.)" [22] розглянула процес її зближення та в кінцевому результаті об'єднання з клерикалами у 1910 р. Автор справедливо зазначала, що це об'єднання практично врятувало

Істинну партію права, значно ослаблену на той час у зв'язку зі змінами внутрішньополітичного становища та хворобою її лідера, Й. Франка. У результаті цього створена Хорватська християнсько-соціальна партія, що проголосила прихильність програмі 1894 р. та вимагала поряд з визнанням незалежності Католицької церкви від держави надати їй повну автономію у Хорватії.

Низку праць присвячено визначним представникам політичного католицизму в Хорватії та Словенії, котрі внесли вагомий внесок у національне відродження цих народів. Зокрема, це роботи, присвячені ідеологам політичного католицизму в хорватських та словенських землях А. Махнічу [2; 3], Я. Креку [28], І. Шуштернічу [11; 29].

Таким чином, аналіз історіографічного доробку словенських, хорватських та російських авторів свідчить, про те що проблема суспільно-християнського руху займає у ньому чільне місце. Попри наявний інтерес, дослідники, зазвичай, зупиняються лише на окремих її аспектах. Це зумовлює необхідність подальшого наукового обґрунтування проблеми з наступним опублікуванням комплексного дослідження. Згаданий рух можна вивчати у контексті дослідження суспільно-християнського руху слов'янських народів Австро-Угорської імперії.

Список використаних джерел

1. Bister F. J. Hrvatsko-slovensko sodelovanje v dunajskem parlamentu na predvečer prve svetovne vojne / F. J. Bister // Pilar. – Časopis za društvene i humanističke studije. – Vol. IV. – No. 7–8 (1–2). – Prosinac, 2009. – S. 103–108.
2. Božanić A. Biskup Mahnić. Pastir i javni djelatnik u Hrvata / A. Božanić. – Zagreb – Krk, 1991. – 189 s.
3. Božanić A. Djelovanje biskupa Mahnića na formaciji i organizaciji katoličkog laikata do 1912. godine / A. Božanić // Zbornik radova Hrvatski katolički pokret. – Zagreb, 2002. – S. 273–289.
4. Krišto J. Hrvatski katolički pokret: (1903. –1945.) / J. Krišto. – Zagreb: Glas Koncila, 2004. – 279 s.
5. Krišto J. Prešućena povijest. Katolička Crkva u hrvatskoj politici 1850–1918 / J. Krišto. – Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada, 1994. – 472 s.
6. Luetić T. Časopis Luč o dokolici i društvenom životu katoličke mladeži početkom 20. stoljeća / T. Luetić // Croatica Christiana Periodica. – No.69. – Kolovoz, 2012. – S. 51–84.
7. Matić Z. Hrvatski katolički seniorat i njegove karakteristike / Z. Matić // Radovi Zavoda za hrvatsku povijest. – Vol. 40. – No.1. – Prosinac, 2008. – S. 211–230.
8. Matijević Z. Politička orijentacija Hrvatskoga katoličkog pokreta u posljednjim godinama postojanja Austro-Ugarske monarhije i prvim danima stvaranja kraljevstva SHS (1903. – 1918.) / Z. Matijević // Društvena istraživanja. Vol. 10. – No.1–2 (51–52). – Travanj, 2001. – S. 141–163.
9. Matijević Z. U sjeni dvaju orlova: prilozi crkvenonacionalnoj povijesti Hrvata u prvim desetljećima 20. stoljeća / Z. Matijević. – Zagreb: Golden marketing: Tehnička knjiga, 2005. – 359 s.
10. Matković S. Croatian-slovenian relations in politics, 1848–1914: examples of mutual ties / S. Matković // Review of Croatian History, Vol. VI No.1 April 2011. – Pp. 115–132.
11. Matković S. Ivan Šusteršić i hrvatski političari / S. Matković // Pilar. – Časopis za društvene i humanističke studije. – Vol. IV. – № 7–8 (1–2). – Prosinac, 2009. – S. 87–101.
12. Radosavljević B. Katoliška narodna stranka in Hrvati v letih 1897–1903 / B. Radosavljević // Zgodovinski časopis. – Leto 1994. – Letnik 48, št. 3. – S. 335–351.
13. Rahten A. Savezništva i diobe: razvoj slovenskohrvatskih političkih odnosa u Habsburškoj Monarhiji 1848. – 1918 / A. Rahten. – Zagreb: Golden marketing: Tehnička knjiga, 2008. – 302 s.
14. Rahten A. Slovenska ljudska stranka v dunajskem parlamentu: slovenska parlamentarna politika v habsburški monarhiji 1897–1914. Slovensko panevropsko gibanje / A. Rahten – Celje: Založba Panevropa, 2001. – 156 s.
15. Rahten A. Geneza knezoškofove stranke na kranjskem. Vprašanje trojne kandidature na nadomestnih volitvah v državni zbor leta 1896 / A. Rahten // Zgodovinski časopis. Historical review. – 2011. – Št. 1–2 (143). – S. 104–119.
16. Rahten A. "Slovenia docet": politične vezi med slovenskim in hrvaškim katoliškim gibanjem pred prvo svetovno vojno / A. Rahten // Časopis za družboslovne in humanistične študije. – Maribor, 5 (2005). – No. 1–2–3. – Pp. 387–400.
17. Sinjeri J. Biskup Antun Mahnić i Hrvatski katolički pokret / J. Sinjeri // Riječki teološki časopis. – Rijeka, 15 (2007), 2 (30). – S. 551–587.
18. Strecha M. "mi smo hrvati i katolici...": prvi hrvatski katolički kongres 1900 / M. Strecha. – Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga-FF Press-Zavod za hrvatsku povijest, 2008. – 431 s.
19. Strecha M. Od katoličkog hrvatstva do katoličkog pravaštva / M. Strecha // Radovi / Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zavod za hrvatsku povijest (0353-295X) 34–36 (2003). – S. 101–135.
20. Vitković S. Nastanak i razvoj Hrvatskoga katoličkoga pokreta / S. Vitković. – Режим доступу: http://www.ivanmerz.hr/knjige_o/Simpozij_1996/simpozij-vitkovic.htm.
21. Vulesica M. How Antisemitic was the Political Catholicism in Croatia-Slavonia around 1900? / M. Vulesica // "Quest. Issues in Contemporary Jewish History. Journal of Fondazione CDEC", n. 3 July 2012. – Режим доступу: www.quest-cdecjournal.it/focus.php?id=301.
22. Завалишина Н. Ю. Создание и деятельность Истинной партии права в Хорватии, 1895–1918 гг.: дисс. канд. ист. наук / Завалишина Наталья Юрьевна. – Москва, 1996. – 243 с.
23. Легенькова Е. А. Югославянская идея в контексте словенской национальной политики. Словенско-хорватское сближение (60-е годы XIX в – 1914 г.): дисс. канд. ист. наук / Елена Александровна Легенькова. – Москва, 2003. – 250 с.
24. Нечак Д. Перелом: 1914–1918. Мир и словенцы в Первой мировой войне (Prelom: 1914-1918: svet in Slovenci v 1. svetovni vojni). [Перевод со словенского] / Нечак Душан, Репе Божо – Любляна, УМсо, 2012. – 432 с.
25. Мишина А. И. Хорватские клерикалы в процессе создания югославянского государства в начале XX в.: автореферат дисс. канд. ист. наук / Мишина Анна Игоревна. – Москва, 2003. – 32 с.
26. Филимонова Анна. Хорватское католическое движение и Католическая акция (1900–1941) в контексте геостратегических проектов Ватикана. – Режим доступу: http://ruskline.ru/analitika/2010/12/10/horvatskoe_katolicheskoe_dvizhenie_i_katolicheskaya_aksiya_19001941_v_kontekste_geostrategicheskikh_proektov_vatikana/
27. Филимонова А. Ватикан и Православие: опыт югославских территорий 1900–1930 гг. – Режим

доступу: <http://pravaya.ru/leftright/472/3649?print=1>. 28. Koncilija F. Krščanski socialist Janez Krek / F. Koncilija. – Режим доступу: <http://www.casnik.si/index.php/2011/10/11/krscanski-socialist-janez-krek/> 29. Pleterski J. Dr. Ivan Šušteršič 1863-1925. Pot prvaka slovenskega političnega katolicizma / J. Pleterski. – Ljubljana: Založba Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti, 1998. – 500 s.

Богдан Буяк

СОВРЕМЕННАЯ ИСТОРИОГРАФИЯ ОБЩЕСТВЕННО-ХРИСТИАНСКОГО ДВИЖЕНИЯ В ХОРВАТСКИХ И СЛОВЕНСКИХ ЗЕМЛЯХ В КОНЦЕ XIX – НАЧАЛЕ XX СТ.

В статье проанализированы историографический комплекс работ ученых, посвященных проблемам политической, национально-культурной деятельности католической церкви в хорватских и словенских землях в конце XIX – начале XX в., выяснено перспективы дальнейшего изучения обозначенной научной проблемы.

Ключевые слова: политический католицизм, историографические источники, историография, Хорватия, Словения, Австро-Венгерская монархия.

Bogdan Buyak

MODERN HISTORIOGRAPHY OF SOCIAL AND CHRISTIAN MOVEMENT IN CROATIAN AND SLOVENIAN LANDS IN THE LATE XIX – EARLY XX CENTURY.

The paper explores the complex historiographical works of scientists devoted to the problems of political, national and cultural activities of the Catholic Church in the Croatian and Slovenian lands late XIX – early XX century, perspectives of further study outlined scientific problem.

Key words: social-christian movement, historiography research, Croatia, Slovenia, Austria-Hungarian monarchy.

УДК 355.34(477.83):930.227

Наталя Вовк

ПРЕСОВІ ВИДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ГАЛИЦЬКОЇ АРМІЇ: ОСНОВНІ ТЕМАТИЧНІ АСПЕКТИ ТА ЖАНРОВІ ОСОБЛИВОСТІ

У статті проаналізовано основні тенденції розвитку преси Української Галицької Армії та її основні тематичні аспекти і жанрові особливості у період українсько-польської війни.

Ключові слова: українська військова преса, УГА, ЗУНР, проблемно-тематичні напрями, українсько-польська війна.

Процес реформування та командування збройних сил будь-якого війська – важка і кропітка робота. Попри стратегічну організацію боїв, однією із основних цілей керівництва армії є і раціональний розподіл кадрів у необхідні структури, вибір стратегії поведінки як на фронті, так і у тилу, організація часу, вибір найоптимальніших шляхів нападу та атаки. Перелічені функції стосуються більшою мірою власне військових дій. Проте, крім битв і кровопролитних війн існувало життя поза межами фронту, про яке армії та мирне населення повинне було довідуватися якнайшвидше. Саме це і покликані були зробити пресові органи та газети.

Наукова новизна статті полягає у тому, що у публікації зроблено спробу дослідження основних тенденцій розвитку преси Української Галицької Армії (УГА), її основні тематичні аспекти і жанрові особливості у період українсько-польської війни.

Об'єктом дослідження виступає військова періодика УГА періоду українсько-польської війни.

Предмет дослідження – аналіз військових часописів УГА, визначення їх тематичних аспектів та жанрових особливостей.

Мета публікації – дослідити пресові видання УГА, їх основні жанрові особливості та тематичні аспекти періоду українсько-польської війни.

Історіографічний доробок з цієї проблематики дослідження представлений науковими працями таких дослідників, як Л. Шанковиського [8], М. Литвина [18], В. Футулуйчука [16], І. Томюка [15], М. Ковальчука [6], М. Ткачука [14], С. Макаруча [9], у яких преса розглядається як основне історичне джерело. В ракурсі інформаційного забезпечення преси УГА та УНР розглядає С.Сегеда [10, с. 72–79; 11, с. 106–113].